

[Per Hækkerup.]

være i stand til at gennemføre et lidt mere analyserende arbejde på dette område. Jeg vil derfor bede den højtærede udenrigsminister overveje, om noget sådant er gør- ligt, og hvis den højtærede minister mener det, kan vi jo eventuelt rejse spørgsmålet til overvejelse i udenrigskommissionen.

Når jeg siger, at det er desværre sådan, at vi ved så lidt om udviklingen i Sovjets indre og ydre politik, skyldes det, at selv om Sovjetunionen som en ledende stormagt er meget suveræn i sine udenrigspolitiske handlinger, og selv om Sovjetunionen kan siges overvejende at have initiativet i den internationale politik i den forstand, at næsten alle kriseagtige situationer fremkaldes af sovjetiske skridt, må naturligvis også Sovjetunionens politik formes ud fra den faktiske internationale virkelighed, landet står over for, og under hensyntagen til de politiske kræfter, der virker i landet selv.

Det er naturligvis rigtigt, at det kun kan blive gisninger, hvad man eventuelt kan fremføre vedrørende motiverne for den sovjetiske optræden i Paris. Mere afgørende er for så vidt også spørgsmålet om, hvilken betydning man skal tillægge topmødets sammenbrud, og vi står utvivlsomt her endnu mere usikre over for bedømmelsen af, hvilke virkninger dette skridt vil få for den kommende udvikling. Er der sket en fundamental ændring i Sovjets politik, eller er der kun tale om en taktisk svingning, en ny fase i den kolde krig? Vil med andre ord virkningerne kun være, at medens perioden op til topmødet var præget af det, man har kaldt ånden fra Camp David, af afspændingsforhåbningerne, vil de kommende begivenheder blive udspillet i skyggen af, hvad man kan kalde spøgelse fra Paris med det mindre hyggelige præg af den eksploderende Khrustjev? Står vi kun over for det, eller står vi over for en virkelig fundamental ændring af Sovjets politik? Det lader sig vel næppe besvare på inde- værende tidspunkt.

En vis vejledning i vurderingen mener jeg dog man finder i det forhold, at trods al venlig tale i det foregående par år, har Sovjet ikke foretaget nogen reel indrøm- melse over for forhandlingspartnerne eller

afsvækket nogle af sine krav. Det var tonen, der var en anden end tidligere. Sandsyn- ligheden taler derfor efter min opfattelse for, at det samme vil være tilfældet i den kommende tid, at der altså heller ikke vil indtræde nogen væsentlig skærpelse af de sovjetiske krav, eller at Sovjetunionen vil stramme sine betingelser og kræve større indrømmelser fra vestlig side; der er kun sket det, at tonen i meningsudvekslingen mellem øst og vest er blevet noget køligere.

Det forekommer mig, at den tale, Khrustjev holdt, da han fra Paris tog til Berlin, er et udtryk for denne vurderings rigtighed. Jeg tror derfor, man overvejende skal bedømme den nye situation som en tak- tisk svingning, medens den politiske mål- sætning for Sovjetunionen stort set er ufor- andret, og heri finder jeg for mit vedkom- mende for så vidt noget opmuntrende i en situation, der i øvrigt ellers ikke virker særlig opløftende. Det er meget muligt, at det er en taktisk svingning, der er dikteret af forholdene til de andre lande i den kom- munistiske verden og måske også af hen- synet til de politiske kræfter, der virker inden for Sovjetunionen selv.

Hvis man skal forsøge at danne sig et meget forsigtigt skøn over den fremtidige udviklings forløb, synes jeg, der allerede er indtruffet et par begivenheder, som nok er værd at nævne. Den første, som også blev nævnt af den højtærede udenrigsmini- ster, er, at Khrustjev ikke har opgivet af- holdelsen af topmødet, men kun har ud- skudt tidspunktet for dets afholdelse. Der ligger heri en bekræftelse af, at linjen i Sovjets politik ikke er ændret. I lørdags holdt Khrustjev en tale, hvori han udtalte sig for Kinas, Indiens, Indonesiens og flere andre landes deltagelse i et eventuelt kom- mende topmøde. Det ville naturligvis være af interesse at vide, hvorvidt denne udtalelse er udtryk for et virkeligt forlan- gende om, at topmødet skulle omfatte også disse lande. Hvis ikke jeg tager fejl, har man fra russisk side ved tidligere lejligheder i meget ubestemt form ytret interesse for, at Kina i alt fald og også Indien deltog i top- mødeforhandlingerne. Men det har været karakteristisk, at Sovjetunionen aldrig har insisteret på, at Kina skulle med. Det er derfor nok af en vis interesse at kunne be-